

Zdenka Kresnik*

ORMOŠKE ULICE

Članek govori o ormoških ulicah, ki so bile prvič poimenovane leta 1954. Natančneje predstavi tiste ulice, ki se imenujejo po osebnosti iz ormoške in širše slovenske zgodovine. Precej pozornosti je zato namenjeno zlasti predstavitvi življenja in dela posameznikov, katerih imena nosijo ulice našega mesta.

Uvod

Vsako mesto ima svojo zgodovino, ki govori o življenju ljudi v različnih časovnih obdobjih. Tako se tudi mesto Ormož in njegova okolica ponašata z bogato preteklostjo. Slednjo so s svojim delovanjem zaznamovali tudi posamezniki, katerih dela so postala nesmrtna. Nekateri so se rodili na območju občine Ormož in jih je kasneje življenje poneslo v svet. Drugi so prišli v naše kraje in so s svojim delovanjem vtisnili pečat časa, v katerem so živeli. Tretji so spremljali razmere na našem območju in pisali o njih dela, zaradi katerih preteklost ni utonila v pozabo. Po nekaterih izmed njih smo v Ormožu poimenovali ulice.

Marsikaterega prebivalca mesta prav gotovo zanima, po kom se imenuje ulica, v kateri stanuje. Zato smo z udeleženkami mladinskega raziskovalnega tabora, ki je v Ormožu potekal od 4. do 8. julija 2005, raziskale življenje in delo posameznikov, katerih imena nosijo ormoške ulice. Članek, ki je sedaj pred nami, predstavlja povzetek rezultatov omenjenega tabora in bo, upam tako, koristil predvsem Ormožanom – številni med njimi bodo tako izvedeli, kdo so bili možje, po katerih so nekoč poimenovali ulice.

Poimenovanje ulic in trgov

Zaradi majhnega števila hiš in prebivalstva so se v Ormožu ulice poimenovala razmeroma pozno – šele leta 1954. Vendar to še ne pomeni, da hiše v mestu do tega leta niso bile oštevilčene – numeracija se je začela že okoli leta 1780.¹ O poimenovanju ulic iz

leta 1954 ni zaslediti ohranjenih dokumentov razen podatka, da je bilo treba izvoliti tričlansko komisijo, ki je hišne tablice namestila na vsako hišo. Vsaka komisija se je morala strogo držati določil seznama, na katerem sta bili točno določeni prejšnja in nova hišna številka.² Tričlansko komisijo so za mesto Ormož sestavljali naslednji člani: Franc Gerlovič, Franc Zgonc in Franc Čerček. Komisija je material in hišne tablice prevzela 14. januarja 1954. Poimenovanje ulic iz leta 1954 se je ohranilo, vendar je leta 1958 prišlo do ene spremembe – tedanja Ulica heroja Polaka je bila preimenovana v Vrazovo ulico.³ Občinski ljudski odbor Ormož je namreč na svoji seji, ki je potekala 27. junija 1958, odobril omenjeno preimenovanje. Ulice namreč niso smele nositi imena še živečih ljudi – v tem primeru Bojana Polaka.

Do zadnje spremembe pri poimenovanju ulic v Ormožu pa je prišlo leta 2002, ko je bila poimenovana Lešniška cesta.

Ormoške ulice in trg

Danes imamo v Ormožu 34 ulic in en trg. Meščani Ormoža tako stanujejo na Kerenčičevem trgu (15 hišnih številk (dalje: h. št.))⁴ in v naslednjih ulicah: Cvetlična ulica (21 h. št.), Dobravska ulica (13 h. št.), Dolga lesa (15 h. št.), Dravska ulica (8 h. št.), Flegeričeva ulica (4 h. št.), Geršakova ulica (2 h. št.), Gregoričeva ulica (11 h. št.), Gubčeva ulica (8 h. št.), Ilirska ulica (14 h. št.), Kolodvorska cesta (13 h. št.), Lešniška cesta (2 h. št.), Ljutomerska cesta (43 h. št.), Novakova cesta (19 h. št.), Ob ribniku (7 h. št.), Opekarniška cesta (20 h. št.), Poštna ulica (7 h. št.), Ptujška cesta (54 h. št.), Raičeva ulica (11 h. št.), Rakuševa ulica (16 h. št.), Skolibrova ulica (15 h. št.), Ulica dr. Hrovata (19 h. št.), Ulica dr. Kelemine (8 h. št.), Ulica dr. Kovačiča (11 h. št.), Ulica dr. Ozvalda (9 h. št.), Ulica heroja Kerenčiča (18 h. št.), Ulica heroja Megle (7 h. št.), Ulica kneza Koclja (9 h. št.), Ulica Ksaverja Meška (8 h. št.), Varaždinska cesta (3

Zdenka Kresnik, prof. zgodovine in sociologije, Muzej Ormož, Kolodvorska cesta 9, 2270 Ormož.

¹ O starejši hišni numeraciji, imenih ulic in trgov ter prebivalcih mesta Ormoža glej članek: Fournier, G., Hernja Masten, M., Hiše in hišni posestniki v mestu Ormož, Ormož, 1988, str. 70–136.

² ZAP, LOMO Ormož, škatla št. 1, Zapisnik 13. redne seje LOMO Ormož, 10. januar 1954.

³ Kresnik, Z., Ormož po drugi svetovni vojni, junij 2005, str. 6.

⁴ Podatki o številu hišnih številk posameznih ulic v Ormožu so bili pridobljeni na Območni geodetski upravi Ptuj, Geodetska pisarna Ormož.

h. št.), Vinarska ulica (7 h. št.), Vrazova ulica (13 h. št.), Vrtnarska ulica (13 h. št.), Za kolodvorom (10 h. št.) in Žigrova ulica (8 h. št.).

V nadaljevanju so tako predstavljene ormoške ulice, ki nosijo imena po možeh iz naše preteklosti – navedene pa so po abecednem redu.

Flegeričeva ulica

Imenuje se po Božidarju Flegeriču⁵. Rodil se je 30. januarja 1841 v Vodrancih, očetu Štefanu (Božidarjev ded Leopold je prišel v drugi polovici 18. stoletja iz Slavonije v Medžimurje in se naselil v bližini Štrigove ter tam služil za pastirja; okoli leta 1805 je s prihranki kupil posestvo v Vodrancih; leta 1818 se mu je rodil sin Štefan, Božidarjev oče) in materi Jeri, rojeni Lukman. Božidar Flegerič je najprej obiskoval ljudsko šolo na Kogu. Na učiteljevo priporočilo ga je oče vpisal v varaždinsko gimnazijo, vendar se je kasneje prepisal v Maribor. Po končanem mariborskem šolanju je pričel s študijem slavistike in staroklasičnega jezikoslovja na univerzi v Gradcu⁶. Leta 1871 je dobil službo profesorja v Osijeku, od koder so ga kasneje odpustili. Zato se je vrnil v domače kraje in nekaj časa služboval na Ptuj. V Krčevini pri Ptuj se je zaljubil in dobil sina Leopolda. Ker pa tudi na Ptuj ni dolgo vzdržal, se je vrnil v Vodrance. Ženska, ki mu je rodila sina, je prišla za njim na domačijo. Ker pa ni bilo nikogar doma, je na kljuko vhodnih vrat obesila cekar z njegovim sinom in listkom, na katerem je bilo napisano ime in priimek otroka – Leopold Prater. Božidarjeva starša sta otroka vzgojila in kasneje je posestvo prešlo v njegove roke. Božidar Flegerič je umrl 9. junija 1907 v Vodrancih. Pokopan pa je na pokopališču pri Sv. Bolfenku na Kogu.

Bil je pesnik, pisatelj in publicist. Govoril je sedem jezikov in prevajal iz angleščine, italijanščine, francoščine in hrvaščine. Poznal je tudi grški in latinski jezik. Ker ni nikoli dolgo vzdržal na enem mestu, se ga je prijelo ime "večni popotnik Slovenskih goric".

Pisal je že od rane mladosti. Prve pesmi je objavil kot osmošolec v "Glasniku" in "Jadranski zarji". Leta 1871 je objavil pesem "Jek iz goric". V času njegovega življenja na Ptuj so nastale njegove pomembne pesnitve – "Krčevinske potočnice" in "Grajenske pesmi" (izdal jih je leta 1880). Svoja dela je objavljjal v "Zori", "Kresu", "Narodu", "Edinosti", "Gospodarju", "Slovanskem svetu"...

Leta 1881 je izdal življenjepis pesnika Štefana Modrinjaka, leta 1890 pa življenjepis dr. Štefana Kočevarja.

17. avgusta 1913 so na njegovi rojstni hiši v Vodrancih odkrili spominsko ploščo, na Kogu pa njegov spomenik (le-ta je bil med drugo svetovno vojno porušen). Med drugo svetovno vojno so spominsko tablo na Flegeričevi domačiji odstranili. Po vojni so nanjo malo pozabili. Kasneje se je znašla na Ptuj, od koder so jo v 70. letih 20. stoletja ponovno prinesli v Vodrance, jo obnovili in ponovno odkrili 19. junija 1977.

Geršakova ulica

Poimenovana je bila leta 1980.⁷ Imenuje pa se po dr. Ivanu Geršaku, ki se je 4. novembra 1838 rodil v Bistrici ob Sotli, prej Sv. Peter pod Svetimi gorami. Gimnazijo je obiskoval v Celju in Gradcu, kjer je leta 1865 tudi končal študij prava. Najprej je bil domači učitelj pri baronu Conradu, nato je v letih 1865 in 1866 služboval kot odvetniški kandidat v Mariboru, med leti 1866 in 1867 v Gradcu ter v letih 1867 in 1871 na Ptuj.⁸

Leta 1871 je prišel v Ormož na prosto mesto notarja ter tukaj služboval in živel polnih 40 let, do svoje smrti 24. februarja 1911. Z njegovim imenom je tesno povezana ustanovitev ormoške posojilnice leta 1876, saj je bil eden od njenih ustanovnih članov. Tu je bilo do konca 19. stoletja središče slovenskega narodnega življenja. Ob ustanovitvi je imela 62 članov, dr. Geršak pa jo je vodil celih 35 let. Po njegovi zaslugi je Ormož leta 1891 dobil tudi vinorejsko društvo za ormoški okraj. Leta 1898 je bilo na njegovo pobudo ustanovljeno še kletarsko društvo.⁹

Dr. Ivan Geršak je v času študija in tudi kasneje objavljjal v različnih slovenskih časopisih, na primer v "Novicah", "Slovenskem glasniku", "Napreju" in "Slovenskem narodu" – pisal je v glavnem o narodnem gospodarstvu. Med letoma 1865 in 1866 je v Gradcu izdajal revijo "Čitalnica". Njegovo najobsežnejše delo predstavlja narodnogospodarski opis slovenske Štajerske, pod naslovom "Slovenski Štajer III" iz leta 1870. V omenjenem delu se je v uvodu izrekel proti centralizmu in dualizmu ter za federalizem.¹⁰

⁷ Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, leto XII, št. 12, 29. maj 1980.

⁸ Enciklopedija Slovenije 3, Eg–Hab, Ljubljana, 1989, str. 210.

⁹ Plejnshek, Z., Ustvarjali so ormoško zgodovino, marec 2002, str. 7.

¹⁰ Enciklopedija Slovenije 3, Eg–Hab, Ljubljana, 1989, str. 210.

⁵ Pogovor s Francem Krnjakom, Ormož.

⁶ Geršak, dr. I., Ormoški spomini, Ljubljana, 1902, str. 133.

Gregoričeva ulica

Ulica, ki je bila poimenovana leta 1980¹¹, se imenuje po Iliji Gregoriću. Rodil se je v Ribniku pri Karlovcu okoli leta 1520. Bil je vrhovni poveljnik uporniške vojske v hrvaško-slovenskem kmečkem upor 1572/73. Okoli leta 1550 je živel v Brdovcu (Susedgrad), kjer je imel posestvo. Ukvarjal se je s trgovino in služil kot vojak ob turški meji. Uporniki so ga zaradi njegovih vojaških izkušenj leta 1572 izbrali za vrhovnega poveljnika. Izdelal je obsežen vojaški načrt in poveljeval najpomembnejšemu delu uporniške vojske, ki bi morala razširiti upor na slovensko ozemlje "do morja". Načrt je propadel, ker se upor niso pridružili žumberški Uskoki ter zaradi poraza upornikov pri Krškem (5. februarja 1573) in pri Bistrici ob Sotli (8. februarja 1573). Gregorić je bil ujet pri Jasenovcu in odpeljan na Dunaj. Junija 1574 je bil vrnjen na Hrvaško in usmrčen v Zagrebu.¹²

Gubčeva ulica

Ulica, ki je bila prav tako poimenovana leta 1980, se imenuje po Ambrožu Gubcu, imenovanem Matija. Bil je voditelj hrvaško-slovenskega kmečkega upora 1572/73. Uporniki so ga izbrali za voditelja, ker "so sodili, da se med vsemi odlikuje po pameti in hrabrosti". Med uporom je vodil oddelek, ki je skušal razširiti upor proti severu. Nato je bil na čelu upornikov v odločilni bitki pri Stubiških Toplicah, 9. februarja 1573. Po porazu je bil ujet in odpeljan v Zagreb, kjer je bil usmrčen po obsodbi škofa in bana Draškovića "v svarilo drugim", čeprav ban še ni dobil za svoj predlog soglasja kralja Maksimiljana II.¹³

Kerenčičev trg in Ulica heroja Kerenčiča

Ime nosita po Jožetu Kerenčiču, ki se je rodil 9. marca 1913 v Jastrebcih pri Kogu. Osnovno šolo je obiskoval na Kogu. Po končanem učiteljskišču v Mariboru je leta 1937 diplomiral na filozofski fakulteti iz filozofije in pedagogike. Tam je bil tudi osrednja osebnost Akademskega agrarnega kluba Njiva. Bil je tudi njegov predsednik.¹⁴

Na Kogu je spoznal težko življenje viničarjev, zato se je lotil študije Zemljiški odnosi v Jeruzalemskih gorica, ki je izšla leta 1939. V njej je predstavil težko življenje viničarjev in bajtarjev v teh krajih ter ugotovil, da bo problem rešen šele, ko bo postala zemlja v Jeruzalemskih gorica last tistih, ki jo obdelujejo. Leta 1935 je postal član komunistične

partije. Bil je med organizatorji ljudskofrontnih zborovanj v Ljutomeru, avgusta in septembra 1935. Zaradi nedogmatskega gledanja na kmečka in druga vprašanja je bil konec leta 1937 skupaj s tremi člani Njive izključen iz Komunistične partije Slovenije. Vendar to ni pretrgalo njegovega delovanja. Kmalu po ustanovitvi Osvobodilne fronte (27. aprila 1941) je postal idejni vodja upora v Slovenskih goricah. Večkrat je tudi zahajal k svojemu stricu v Pesnico pri Mariboru. Bil je sekretar Ljutomersko-radgonskega okrožja. Sodeloval je pri sabotažnih akcijah in trosenju letakov. Po vaseh se je velikokrat vozil s kolesom, oblečen v kmečko obleko, da je vzbujal manj pozornosti. Na njegovem domu v Jastrebcih je bila 1. novembra 1941 organizirana širša konferenca aktivistov OF.¹⁵ Gestapo ga je 17. novembra 1941 aretiral v Pesnici pri Mariboru. Nato so ga odpeljali v zapore in mučili. 27. decembra 1941 so ga, skupaj z bratom Slavkom, ustrelili na dvorišču mariborskih zaporov kot talca.

Jože Kerenčič je bil 27. novembra 1953 proglašen za narodnega heroja. Istega leta so v avli kogovske osnovne šole odkrili Kerenčičev doprni kip, delo kiparja Staneta Keržiča. Leta 1963 so na domu kulture na Kogu odkrili še njegovo spominsko ploščo. 29. novembra 1975 pa so na Kerenčičevem trgu v Ormožu odkrili spomenik, delo kiparja Viktorja Gojkoviča. Istega leta se je dotedanji Mestni trg preimenoval v Kerenčičev trg.¹⁶

Novakova cesta

Ime nosi po Alojzu Novaku, ki so ga klicali tudi "Zek". Bil je sin ormoškega krojača Jakoba Novaka, stanujočega na ormoški Lenti.¹⁷ Alojz je bil napredna osebnost tedanjega časa, ki pa je bil ob začetku druge svetovne vojne preseljen in že leta 1941 v Kraljevem ustreljen kot talec.¹⁸ Njegovo ime je zapisano na spomeniku padlim v NOV, ki stoji pri ormoškem Domu kulture in je bil odkrit 1. novembra 1950.¹⁹

Konec 80. in v začetku 90. let 20. stoletja je v Ormožu pričela nastajati "nova Lenta". Ulico pa so poimenovali po nekdanjem prebivalcu Lente.

¹⁵ Prav tam.

¹⁶ Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, leto XI, št. 16, 22. december 1975.

¹⁷ Ormoško Lento so 15. aprila 1945 požgali umikajoči se Nemci. Zgorelo je 15 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. (Kresnik, Z., Ormož po drugi svetovni vojni, junij 2005, str. 13.)

¹⁸ ZAP, Rokopisna zbirka, R-70, Kronika mesta Ormoža, str. 53.

¹⁹ Novak, D., Orešnik, I., Štici, H., Pomniki NOB v Slovenskih goricah in Prekmurju, Ljubljana, 1985, str. 242.

¹¹ Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, leto XII, št. 12, 29. maj 1980.

¹² Enciklopedija Slovenije 3, Eg-Hab, Ljubljana, 1989, str. 385.

¹³ Prav tam, str. 406.

¹⁴ Enciklopedija Slovenije 5, Keri-Krei, Ljubljana, 1991, str. 53.

Raičeva ulica

Ulica je bila poimenovana leta 1980.²⁰ Ime pa nosi po Božidarju Raiču, katerega prvotno ime je bilo Matija Reich. Bil je duhovnik, jezikoslovec, narodni buditelj, politik in publicist. Rodil se je 9. februarja 1827 na Žvabu, očetu Juriju in materi Katarini, rojeni Serc. Šolo je najprej obiskoval pri Svetem Tomažu, leta 1838 pa je šolanje nadaljeval na varaždinski gimnaziji. Med leti 1844 in 1846 se je šolal v Zagrebu, kjer je študiral filozofijo. Leta 1846 je pričel obiskovati semenišče v Gradcu in bil 31. julija 1850 posvečen v duhovnika. Njegovo prvo kaplansko mesto je bilo v Ljutomeru, od koder je leta 1851 odšel v Slivnico. Med leti 1853 in 1860 je poučeval na mariborski gimnaziji. Tam je poživil in razširil pouk slovenščine, uvedel pouk starocerkvenoslovanščine ter dosegel, da se je slovenščina na mariborski gimnaziji začela poučevati slovensko²¹.

Po letu 1859 si je prizadeval za razširitev slovenščine kot učnega jezika in o tem pisal v "Novicah". Zaradi takšnih razmišljanj je moral zapustiti gimnazijo in 1. novembra 1860 je odšel za kaplana k Sveti Barbari v Haloze, kjer je leta 1870 postal župnik.

V svojem delovanju si je prizadeval za kulturno uveljavitev slovenstva, ustanavljal je narodna društva, prirejal prireditve družabne, kulturne in politične narave, skliceval je prve slovenske politične shode – tabore in bil njihov pobudnik. Na treh taborih je govoril o nujnosti zedinjenja Slovencev v eno politično skupino, o enakopravnosti slovenskega naroda z drugimi v državi, o za Slovence pomembnih gospodarskih zadevah in šolah. Zahteval je šole s slovenskim učnim jezikom kot osnovno narodovo pravico in edino učinkovito sredstvo za izobrazbo ljudi. Prizadeval si je tudi za ustanavljanje slovenskih gospodarskih šol. Opazno je bilo njegovo zavzemanje za Zedinjeno Slovenijo²², zahteval pa je tudi dosledno rabo slovenščine pri državnem in cerkvenem uradovanju.²³

Posebno skrb je posvetil Prekmurju, saj je bil eden izmed prvih Slovencev na tej strani Mure, ki si je

zastavil cilj, da Prekmurce vključi v slovensko narodno-kulturno sceno. Po smrti Mihaela Hermana leta 1883 ga je ormoška Sloga predlagala za poslanca v državnem zboru na Dunaju. Leta 1884 je bil izvoljen v državni zbor in nato še v deželni zbor v Gradcu. Leta 1886 je zbolel za legarjem (tifusom) in je 6. junija 1886 umrl v Ljubljani. Pokopan je v grobnici Pisateljskega društva na Navju.²⁴

Rakuševa ulica

Poimenovana je bila leta 1980.²⁵ Imenuje pa se po stenografu²⁶, esperantistu²⁷ in strokovnjaku za strojepisje Rudolfu Rakuši, ki se je rodil 22. marca 1893 v Ormožu. Po končanem učiteljsku je leta 1924 opravil izpit za poučevanje slovenske stenografije in leta 1926 še esperanta na srednjih šolah. Nato je poučeval na trgovski šoli in na državni trgovski akademiji v Mariboru ter bil inšpektor srednjih strokovnih šol za stenografijo in strojepisje. Umrl je 25. maja 1970 v Mariboru.²⁸

Rakuša je sestavil učbenik esperanta pod naslovom "Esperanto za šole, tečaje in samouke" in "Esperanto za šole in tečaje I–II". Napisal je tudi priročnik za metodiko pouka esperanta pod naslovom "Instrumetodo por esperanto" in "Metodiko de la esperanto-instruando". V esperanto je prevedel tudi delo Ivana Cankarja "Hlapec Jernej in njegova pravica", pod naslovom "La servisto Jernej kaj lia rajto". Reformiral je sistem slovenske stenografije in zanjo napisal večkrat ponatisnjene priročnike. Leta 1934 je napisal tudi učbenik za nov način učenja slovenskega strojepisja, pod naslovom "Strojepis za šolski pouk in samouke", ki je bil prav tako večkrat ponatisnjen. Sestavil pa je tudi učbenike strojepisja za srbohrvaščino (za latinico in cirilico).²⁹

Maja 1971 mu je bila na njegovi rojstni hiši v Ormožu odkrita spominska plošča.

Skolibrova ulica

Omenjeno ime ulice zasledimo že po prvem poimenovanju leta 1954. Imenuje pa se po Martinu Skolibru³⁰, rojenem 1. decembra 1910 v Pušencih,

²⁰ Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, leto XII, št. 12, 29. maj 1980.

²¹ Belec, R., Božidar Raič, Ormož, 2005, str. 716–739.

²² Zedinjena Slovenija je oznaka za upravno ali politično združeno slovensko etnično ozemlje. Program Zedinjene Slovenije je 29. marca 1848 zasnoval Matija Majar. Natančneje pa so program Zedinjene Slovenije formulirali Slovenci na Dunaju. V ustanovnem razglasu društva Slovenije (20. aprila 1848) so zahtevali "da se politiško razkropljeni narod Slovencev na Kranjskim, Štajerskim, Primorskim in Koroškim kakor jeden narod v eno kraljestvo z imenom Slovenija zedini." (Ilustrirana zgodovina Slovencev, Ljubljana, 1999, str. 227.)

²³ Enciklopedija Slovenije 10, Pt–Savn, Ljubljana, 1996, str. 68.

²⁴ Belec, R., Božidar Raič, Ormož, 2005, str. 716–739.

²⁵ Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, leto XII, št. 12, 29. maj 1980.

²⁶ Stenograf se ukvarja s stenografijo – to pa je pisava iz posebnih znakov in okrajšav za hitro zapisovanje, hitropis. (Op. avtorice.)

²⁷ Esperantist obvlada esperanto – to pa je umeten jezik, sestavljen iz elementov najbolj razširjenih evropskih jezikov, zlasti romanskih. (Op. avtorice.)

²⁸ Enciklopedija Slovenije 10, Pt–Savn, Ljubljana, 1996, str. 76.

²⁹ Prav tam, str. 76 in 77.

³⁰ Pogovor z Ljubomiro Skolibrom in Borislavo Vičar, Maribor.

očetu Martinu in materi Katarini. Imel je še mlajšo sestro, prav tako Katarino. Po končani meščanski šoli v Ormožu je šolanje nadaljeval v Svečini pri Mariboru, kjer je končal kmetijsko šolo. Kasneje je bil soustanovitelj in upravitelj kmetijske zadruge v Ormožu ter do začetka druge svetovne vojne upravitelj veleposestva grofice Marije Irme Wurmbrand Stuppach Georgevits v Ormožu. Junija 1940 se je poročil z Ljubomiro Rojs iz Ormoža in leta 1941 se jima je rodila hči Borislava. Skoliber se je aktivno vključeval v društveno življenje Ormoža in okolice ter bil dejaven zlasti v Katoliškem prosvetnem društvu Ormož, katerega povečano dejavnost lahko zasledimo v drugi polovici 30. let 20. stoletja. Omenjeno društvo je med drugim prirejalo tudi številne gledališke predstave, ki so najprej potekale v t. i. katoliškem domu. Le-ta danes stoji na Ptujski cesti 16 a. Ker pa so omenjeni prostori postali postopno premajhni in za društvene namene neprimerni, je katoliško prosvetno društvo na čelu z Martinom Skolibrom dalo pobudo za gradnjo t. i. prosvetnega doma v Ormožu (to je današnji Dom kulture). Gradnja omenjenega doma je bila končana leta 1940 in pozimi 1940/41 je bila v njem odigrana tudi prva predstava pod naslovom "Naša kri". V omenjenem novozgrajenem domu je 27. marca 1941 prišlo do zborovanja zavednega slovenskega prebivalstva v Ormožu, ki je protestiralo proti širjenju nemškega vpliva. Zbrani množici je, poleg šolskega upravitelja Alojza Tomšiča in primarija ormoške bolnišnice dr. Antona Hrovata³¹, spregovoril tudi Martin Skoliber. V svojem govoru je med drugim dejal: *"Slovenska zemlja ne bo sprejela vase dotičnega, ki bo izpljunil kri slovenske matere."* Protestno zborovanje se je nato iz doma preselilo na ormoške ulice, vendar manifestacije niso odvrnile nemške nevarnosti. Nekaj dni kasneje, 8. aprila 1941, so namreč Nemci prišli v Ormož in tudi tukaj pričeli z različnimi raznarodovalnimi ukrepi, ki so prizadeli zavedno slovensko prebivalstvo. Martin Skoliber je bil ob začetku druge svetovne vojne vpoklican v jugoslovansko vojsko, ki pa je v okolici Ormoža naglo razpadla. Nemcem je uspelo zajeti okoli 800 jugoslovanskih vojakov, ki so jih odpeljali v Varaždin, od tam pa v nemško ujetništvo. Martinu Skolibru je uspelo pobegniti in se je potem skrival pred Nemci, ki so ga že iskali zaradi njegovega govora 27. marca 1941. V noči s 16. na 17. april 1941 je gestapo v Ormožu aretiralo 16 zavednih Slovencev, med katerimi sta bila tudi starša Ljubomire Skoliber – Ivan in Marija Rojs. Odpeljali so jih v ptujske zapore in od tam na Borl. 17. aprila 1941 so nato Nemci

aretirali še Martina Skolibra, ga najprej zaprli v ormoški prosvetni dom, nato odpeljali v ptujske zapore in kasneje na Borl. Iz borlskih zaporov so bili Martin in Ljubomira Skoliber ter njeni starši kasneje poslani nazaj domov v Ormož, kjer so ostali 14 dni. 24. julija 1941 pa so jih transportirali najprej v Maribor, sledila je pot v Vrgin most v bližini Slunja. Od tam so šli na Strmec in nato v Varaždin, kjer je Martin aktivno sodeloval v NOB-ju – bil je namreč vodja slovenske udarne grupe. 15. marca 1944 pa so ga ustaši po izdaji mučenega sodelavca aretirali, zaprli v varaždinske zapore in hudo mučili. 15. septembra 1944 so Martina Skolibra, skupaj s tremi Hrvati, ustrelili v Tomaševcu pri Varaždinu. Žena in hčerka sta po njegovi smrti ostali v Varaždinu do konca druge svetovne vojne. Po 15. maju 1945 pa sta se vrnila v Ormož.

Ulica dr. Hrovata

Imenuje se po dr. Antonu Hrovatu, zdravniku bolnišnice v Ormožu in županu Mestne občine Ormož, ki se je rodil 13. januarja 1886 v Šmarjah pri Jelšah. Od 1. avgusta 1919 je bil ordinarij ormoške bolnišnice. Bil je izvrsten zdravnik operater – kirurg (specializiral se je zlasti za operacijo slepiča, ki je bila takrat veliko bolj zahtevna kot danes). K njemu so bolniki prihajali mimo večjih in pomembnejših bolnišnic, na primer mariborske³².

Dr. Anton Hrovat je živel z ženo Primo, ki je doma gospodinjala, ter s sinom Brankom in hčerko Zdenko (oba sta kasneje prav tako opravljala poklic zdravnika) v hiši, ki danes stoji na Ptujski cesti 31.³³

Dr. Anton Hrovat je bil tudi župan Mestne občine Ormož. To je postal kot nosilec kompromisne kandidatne liste po volitvah 15. oktobra 1933. V funkciji župana je ostal do 23. decembra 1935, ko ga je kraljeva banska uprava razrešila službe pri občini zaradi nezdržljivosti službe banovinskega zdravnika s funkcijo občinskega predsednika.³⁴

Dr. Hrovat je moral ob prihodu Nemcev leta 1941 kot zaveden Slovenec zapustiti Ormož. Najprej so ga zaprli na Borlu, nato v Rajhenburgu in potem, ko je odklonil zdravniško delo v Nemčiji, izgnali na Hrvaško. Tam je med vojno ves čas skrbel za izgnane Slovence. Po vojni se je vrnil v Ormož. Umrli je 3. septembra 1948³⁵.

³² Pogovor s Pavlo Laňi, Ormož.

³³ Pogovor z Nadico Granduč, Ormož.

³⁴ Plejňšek, Z., Politično dogajanje v Ormožu in okolici med leti 1918 in 1941, Ormož, 2004, str. 13.

³⁵ Zdravstvene razmere na ormoškem območju v 20. stoletju (do leta 1965), julij 2003, str. 9.

³¹ Šuligoj, L., Ormoški Nemci med obema vojnama, Ormož, 1988, str. 222.

Ulica dr. Kelemine

Ime nosi po Jakobu Kelemeni, ki se je rodil 19. julija 1882 na Vinskem Vrhu. Umrl je 14. maja 1957 v Ljubljani. Na univerzi v Gradcu je študiral germanistiko in tam leta 1909 tudi doktoriral. V doktorski disertaciji je obravnaval nastanek in razvoj zahodnoevropskih srednjeveških romanc o Tristanu in Izoldi. Poučeval je na gimnaziji v Novem mestu in Ljubljani. Leta 1920 je bil imenovan za docenta germanske filologije na filozofski fakulteti v Ljubljani. Od leta 1928 je bil tam tudi redni profesor in do smrti predstojnik germanskega seminarja. Sprva je predaval predvsem nemški jezik in književnost, po letu 1945 pa je zasnoval in razvil tudi študij anglistike.³⁶

Dr. Kelemina je leta 1954 dobil Prešernovo nagrado. Vrsto razprav s področja literarne teorije je objavil v "Ljubljanskem zvonu" ter "Domu in svetu". Napisal je tudi več uvodov k Župančičevim prevodom Shakespeareovih dram. Osrednje teme njegovih kasnejših raziskav pa so bile povezane s sledovi Gotov in Langobardov na Balkanu, s starejšo zgodovino slovensko-nemških kulturnih stikov... Obravnaval je tudi mitološke prvine v slovenskih ljudskih bajkah in pripovedkah ter etimološka vprašanja.³⁷

Ulica dr. Kovačiča

Imenuje se po teologu, zgodovinarju in uredniku dr. Franu Kovačiču. Le-ta se je rodil 25. marca 1867 v Veržju. Po končani gimnaziji v Varaždinu je opravil prvi letnik bogoslovja v Zagrebu. Na Hrvaškem je postal vnet privrženec ideje o politični in kulturni povezanosti južnih Slovanov. Leta 1891 je prišel v mariborsko bogoslovje, kjer je ostal do leta 1894. Leta 1895 je odšel v Rim in dve leti kasneje doktoriral iz filozofije. Nato je bil do leta 1923 profesor fundamentalne teologije na mariborskem bogoslovju, do leta 1932 pa profesor filozofije.³⁸

Med leti 1897 in 1909 je urejal teološko revijo "Voditelj v bogoslovnih vedah". Zasnoval je temelje Zgodovinskega društva Maribor, ki je bilo ustanovljeno leta 1903 in je leto kasneje začelo izdajati "Časopis za zgodovino in narodopisje", ki ga je dr. Kovačič urejal od leta 1917 do svoje smrti (umrl je 19. marca 1939 v Mariboru). Bil je društveni tajnik, od leta 1921 tudi predsednik društva. Od leta 1920 je bil predsednik mariborskega Muzejskega društva. Dosegel je, da je iz društvene knjižnice leta 1923

nastala mestna Študijska knjižnica. Leta 1918 je postal tudi član Narodnega sveta za Štajersko.³⁹

Svoje prispevke je objavljajal v različnih slovenskih in tujih revijah. Leta 1905 je izdal delo pod naslovom "Občna metafizika ali ontologija", leta 1930 pa delo "Kritika ali noetika". Leta 1910 je izdal delo, ki je pomembno za naše kraje in nosi naslov "Trg Središče", leta 1926 je izšlo njegovo delo "Ljutomer", istega leta še "Slovenska Štajerska in Prekmurje", njegovo najobsežnejše delo pa je "Zgodovina lavantinske škofije", ki je izšlo leta 1928.⁴⁰

Za naše kraje je najpomembnejše njegovo delo "Trg Središče", v katerem je opisana zgodovina omenjenega kraja (od prazgodovine, preseljevanja narodov, cerkvene, šolske, zunanje politične in gospodarske zgodovine), opisane so tudi trška uprava in pomembnejše osebnosti središke župnije.⁴¹

Ulica dr. Ozvalda

Imenuje se po dr. Karlu Ozvaldu⁴², rojenem 20. januarja 1873 v Središču ob Dravi. Rodil se je kot prvorojenec očetu Antonu in materi Mariji, rojeni Jakl. Bistrega fanta so vpisali na mariborsko gimnazijo, ki jo je končal leta 1894. Kasneje je v Gradcu študiral slovansko in klasično filologijo in filozofijo. Ob koncu 19. stoletja je promoviral za doktorja filozofije z disertacijo "Fonetični, morfološki in akcentološki oris središkega narečja". Kmalu nato je opravil profesorski izpit in poučeval na gimnazijah v Kranju, na Ptuju in v Gorici. V Gorici si je ustvaril tudi družino. Leta 1910 se je namreč poročil z Ivano, rojeno Čelisnik. Naslednje leto se mu je rodil prvi otrok, hči Dragica. Konec leta 1919 mu je v epidemiji krvave griže umrla žena Ivana. Leta 1920 se je preselil v Ljubljano, kjer je ostal do svoje smrti, 30. novembra 1946. Leta 1925 se je znova poročil, tokrat z Elizabeto, rojeno Pistotnik. V tem zakonu se mu je leta 1926 rodil sin Marjan.

Že leta 1914 je na zagrebški univerzi dobil "veniam legendi" – dovoljenje za predavanje na vseučiliščih in visokih šolah. Po ustanovitvi slovenske univerze je bil januarja 1920 imenovan za izrednega profesorja, kmalu nato (aprila 1922) pa še na filozofski fakulteti za rednega profesorja pedagogike. V začetku se je ukvarjal s prešernoslovjem. Pozneje so ga bolj pritegnili pedagoški in filozofski problemi. Zagovarjal in razvil je novo teorijo odnosa do učenca, ki je

³⁹ Prav tam.

⁴⁰ Prav tam.

⁴¹ Kovačič, prof. Fr., Trg Središče – krajepis in zgodovina, Maribor, 1910. str. 192–194.

⁴² Pogovor s Francem Krnjakom, Ormož.

³⁶ Enciklopedija Slovenije 5, Keri–Krei, Ljubljana, 1991, str. 40.

³⁷ Prav tam.

³⁸ Prav tam, str. 339.

temeljila na prijateljskem pristopu brez palice in prisile. V kraljevini SHS je bil Ozvald dvakrat odlikovan: leta 1926 so mu oblasti podelile red sv. Save III. stopnje, leta 1928 pa red belega orla V. stopnje. Karel Ozvald se je kot teoretik sprva bolj ukvarjal z vprašanji logike in psihologije kot pedagoške teorije, kot učitelj praktik pa z vprašanji pouka slovenščine in latinščine. Njegovo prvo knjižno delo je izšlo leta 1911, pod naslovom "Logika kot splošno vedoslovje", napisal pa je tudi enega izmed prvih učbenikov psihologije pri nas, pod naslovom "Psihologija", ki je izšel leta 1913. Z razvojem pedagoške teorije se je začel intenzivneje ukvarjati, ko je zasedel mesto profesorja pedagogike na ljubljanski univerzi.

Kot rezultat dotedanjega dela na tem področju je leta 1927 izdal knjigo z naslovom "Kulturna pedagogika". Svoja dela je dr. Ozvald objavljaval v "Pedagoškem letopisu", "Pedagoškem zborniku", "Njivi", "Popotniku", "Ljubljanskem zvonu", "Socialni misli"... Njegova bibliografija zajema 249 enot objavljenih del. Obstajajo pa še tudi neobjavljeni tipkopisi in rokopisi strokovnih del.

Ulica heroja Megle

Ulica se imenuje po Vinku Megli, ki se je rodil 13. januarja 1922 pri Tomažu. Po končani osnovni šoli se je izučil za krojača. Leta 1938 je postal član SKOJ-a (Savez komunistične omladine Jugoslavije), dve leti kasneje pa še član Komunistične partije Jugoslavije. Po okupaciji se je takoj vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Aprila 1941 je ustrelil ustaša v Zagrebu, pobegnil in se vrnil v domači kraj. Tukaj se je povezal s PK KPS (Pokrajinski komite Komunistične partije Slovenije) za Štajersko v Mariboru ter z organizatorji OF v Prekmurju in Medžimurju.⁴³

Megla je avgusta 1941 sprožil prvi strel v Slovenskih goricah (v Mali vasi pri Tomažu ga je hotel aretirati domačin, ki je bil nemški orožnik, vendar ga je Vinko ranil s pištolo in pobegnil). Zato so Nemci za njim razpisali tiralico in nagrado. Toda Megla je kljub temu nadaljeval s svojim bojem proti okupatorju in sodeloval v številnih sabotažnih akcijah. Pogosto se je oblačil celo v ženska oblačila, da ga sovražnik ne bi odkril. Ubit je bil zaradi izdaje 26. januarja 1942 v Mali vasi pri Tomažu.

Vinko Megla je bil 24. julija 1953 proglašen za narodnega heroja. 22. decembra 1955 so na njegovi rojstni hiši pri Tomažu odkrili spominsko ploščo. 22. novembra 1975 pa so odkrili še njegov spomenik pred tomaževsko osnovno šolo.

⁴³ Novak, D., Orešnik, I., Štiel, H., Pomniki NOB v Slovenskih goricah in Prekmurju, Ljubljana, 1985, str. 253.

Ulica kneza Koclja

Kocelj je bil slovanski knez v Spodnji Panoniji. Po izvoru je bil Moravan. Bil je sin moravskega kneza Pribine iz Nitre, ki se je okoli leta 833 pred Mojmirom umaknil k Frankom, in bil s sinom krščen v Traismauerju. Leta 847 je postal mejni grof v Spodnji Panoniji s središčem v Blatenskem Kastelu. Ko je Pribina okoli leta 860 padel v boju z Moravani, ga je Kocelj nasledil (med 20. februarjem 860 in 21. marcem 861) kot mejni grof. Kot frankovski velikaš je sprva podpiral frankovska kolonizacijska prizadevanja in utrjevanja krščanstva z darovnicami bavarskim škofijam ter z gradnjo novih lastniških cerkva. Ko sta se na poti v Rim leta 867 ustavila pri Koclju Ciril in Metod, je Kocelj "močno vzljubil slovanske knjige" in jima dal "do 50 učencev" – v tem se kaže začetek odvrčanja od Frankov. Kocelj se je leta 869 pridružil obsežnemu uporniškemu gibanju proti Frankom, pod vodstvom Velikomoravske, za politično in cerkveno osamosvojitve. Na prošnjo moravskih knezov in Koclja je papež Hadrijan II. poslal leta 869 Metoda kot svojega legata, vendar ga je že istega leta (na Kocljevo prošnjo) imenoval za nadškofa stare nadškofije v Sirmiju, čeprav sprva s sedežem v Blatenskem Kastelu. Hkrati s cerkveno osamosvojitvijo je potekala posvetna, saj je med leti 869 in 874 Kocelj vladal kot samostojni slovanski knez. Leta 874 pa je prišla Spodnja Panonija po sporazumu med Franki in Velikomoravsko pod frankovsko oblast. Kocelj je bil takrat odstranjen z oblasti.⁴⁴

Ulica Ksaverja Meška

Imenuje se po pisatelju in duhovniku Francu Ksaverju Mešku, ki se je rodil 28. oktobra 1874 v Ključarovcih, hišna številka 4. Očetu je bilo ime Anton, materi pa Marija (bila je rojena pod priimkom Obrán). Rodilo se jima je sedem otrok, Franc Ksaver je bil četrti. Od leta 1882 do 1885 je obiskoval ljudsko šolo pri Svetem Tomažu. Septembra 1885 pa je odšel v četrti razred nemške šole na Ptuj. Leta 1886 je na Ptuj vstopil v prvi razred nižje gimnazije, kjer je ostal do jeseni 1890. Tega leta je šolanje nadaljeval v Celju. Leta 1894 je tam naredil zrelostni izpit. Jeseni leta 1894 je vstopil v bogoslovje v Mariboru. Po 3. letu je odšel v Celovec ter bil 19. julija 1898 posvečen v "mešnika". Primiciral je pri Svetem Tomažu 7. avgusta 1898. Njegovo prvo službeno mesto je bilo v Škocijanu na Koroškem. S 1. avgustom 1921 je pri Svetem Roku na Selah postal najprej provizor, nato pa od 1. oktobra 1934 župnik. Zaradi narodne zavednosti so ga Nemci 26. aprila 1941 aretirali in zaprli. Za tem je bil s

⁴⁴ Enciklopedija Slovenije 5, Kari-Krei, Ljubljana, 1991, str. 174.

transportnim vlakom izseljen na Hrvaško, v Slavonsko Požego. Od tam pa je bil poslan v Sarajevo za duhovnika. Služboval je na Palah, kjer so ga decembra 1941 ujeli četniki. Po številnih hudih doživetjih mu je uspelo pobegniti v Slovenijo, kjer se je zatekel v samostan Stična na Dolenjskem. Tu je dočakal konec druge svetovne vojne. 14. junija 1945 pa se je vrnil na Sele pod Uršljo goro.⁴⁵

Franc Ksaver Meško je umrl 11. januarja 1964 v Slovenj Gradcu.

Začel je pisati že v gimnaziji – najprej pesmi, potem prozo. Meškovo najboljše delo je roman "Na Poljani", ki je posvečen domovini. Roman je bil izdan leta 1902. Leta 1903 je objavil zbirko črtic "Ob tihih večerih". Te črtice so njegove najboljše, zbirka je doživela velik uspeh, v njej pa je zbral enajst črtic, ki predstavljajo vrh njegovega pesniškega in pripovednega dela. Zbirka dvanajstih črtic "Mir božji", ki je izšla leta 1906, je podobna zbirki "Ob tihih večerih", le da je bolj umirjena in se odlikuje po mehkobi in lirizmu. Leta 1914 je objavil dramo "Mati". Meško je pisal tudi svetniške legende (npr. "Frančišek in oljka", "Legende o sv. Frančišku", "Legenda o sv. Agnezi", itd.). Pisal je tudi mladinsko prozo in velja za našega najizrazitejšega mladinskega pripovednika. Njegove najlepše povesti so zbrane pod naslovom "Mladim srcem". Izdala jih je Mohorjeva družba med leti 1911 in 1964.⁴⁶

Francu Ksaverju Mešku je posvečenih kar nekaj spominskih obeležij tako pri nas kot na Koroškem. Tako je na njegovi rojstni hiši v Gornjih Ključarovcih spominska plošča iz leta 1968. Na sosednjo hišo, v kateri sedaj živi Meškov pranečak Alojz Meško z družino, pa so spominsko ploščo namestili leta 2004. Pred cerkvijo pri Svetem Tomažu stoji Meškov doprni kip, prav tako tudi v aleji pomembnih mož Ormoža in okolice pred ormoškim gradom. V Ormožu se po njem imenuje knjižnica, Občina Ormož pa vsako leto podeljuje Meškovo značko za dosežke na področju kulture.

V Slovenj Gradcu imajo Meškovo ulico, pred cerkvijo sv. Duha stoji njegov doprni kip, knjižnica nosi njegovo ime, v Sokličevem muzeju pa si lahko ogledamo tudi Meškovo spominsko sobo. Na pokopališču pod cerkvijo sv. Roka na Selah pri Slovenj Gradcu je Meško pokopan in tam lahko vidimo njegov nagrobnik. Na bližnjem župnišču sta vzdani dve spominski plošči, po njem pa se imenuje tudi Meškova planinska pot.

Vrazova ulica

To ime nosi od leta 1958. Imenuje pa se po pesniku Stanku Vrazu, katerega prvotno ime je bilo Jakob Frass ali Frass. Rodil se je 30. junija 1810 v Cerovcu. Po končani mariborski gimnaziji je šolanje nadaljeval v Gradcu, kjer je končal licej leta 1834. Po večkratnih potovanjih v Zagreb se je leta 1839 dokončno preselil tja. V Zagrebu je ustanovil in urejal literarno-umetnostno-narodni zbornik "Kolo", med leti 1846 in 1850 je bil tudi tajnik "Matice ilirske".⁴⁷

Vraz je najprej pesnil pod vplivom nemške klasicistične poezije, nato pa se je seznanil z romantičnim pesništvom in v skladu s tem tudi pesnil. Vraz je med leti 1833 in 1839 zbiral slovenske narodne pesmi in v ta namen prepotoval Kranjsko, Koroško, Štajersko in Prekmurje. Plod zbiranja teh pesmi je njegova knjiga z naslovom "Narodne pesni ilirske", ki jih je izdal v Zagrebu leta 1839. Omenjena zbirka obsega 114 pesmi in 2 predgovora (prvi je v ilirščini in drugi v slovenščini).⁴⁸

Leta 1840 je zbral svoje pesmi in jih izdal pod naslovom "Djulabije", ki predstavljajo pomemben del hrvaške književnosti. Leta 1841 so izšle "Glasi iz Dubrave žerovinske" (imenovane po občini Žerovinci, pod katero je spadala njegova rojstna vas Cerovec) in leta 1845 "Gosli i tambura".⁴⁹ Vse njegove pesmi izražajo veliko ljubezen do domovine. Z velikim ponosom se je v svojih pesmih spominjal domače zemlje in domačega kraja. V zbirki pesmi pod naslovom "Djulabije" nas popelje v Jeruzalem in nam prikazuje lepoto hribov in ravnin. Vraz poudarja, da kdor ni slišal, kako tukaj govori Slovenka, ta ne ve, kako se z ljudmi pogovarja nebeški angel. Lepota krajev ga je tako prevzela, da je vzkliknil: "*Bog je zato ustvaril te krasne kraje Slovincu, da bi mu vrnil izgubljeni raj!*"⁵⁰

Vraz je postal tudi privrženec ilirskega gibanja⁵¹. V

⁴⁷ Enciklopedija Slovenije 14, U–We, Ljubljana, 2000, str. 372.

⁴⁸ Prav tam.

⁴⁹ Geršak, dr. I., Ormoški spomini, Ljubljana, 1902, str. 102–108.

⁵⁰ Prav tam, str. 176.

⁵¹ Ilirizem je južnoslovansko narodno-politično in književno-kulturno gibanje iz prve polovice 19. stoletja. V pojmu je oblikovana misel o slovanski avtohtonosti na Balkanu (ilirski = južnoslovanski). Za Slovence je ilirizem pomenil težnjo, da bi v književnosti opustili svoj jezik, česar ni sprejel noben slovenski privrženec. Ilirske tendence so bile sprejete kot možnost kulturnega sodelovanja, ki ni izključevalo narodne individualnosti. Ilirska ideja je bila sprejeta zlasti v obmejnih slovenskih pokrajinah (Štajerski, Koroški), na Kranjskem pa je bil odziv neznačen. Stanko Vraz ni razmišljal o opustitvi slovenščine; po njegovem naj bi bilo vse višje slovstvo v ilirščini, nižje (nabožne, šolske in poučne knjige) pa v slovenščini. (Ilustrirana zgodovina Slovencev, Ljubljana, 1999, str. 222.)

⁴⁵ Plejňšek, Z., 130-letnica rojstva in 40-letnica smrti našega rojaka Franca Ksavra Meška, junij 2004.

⁴⁶ Prav tam.

svoji teoriji o opuščanju slovenskega jezika v literaturi in narodnega imena je bil osamljen. Izbiral je med dvema možnostma, in sicer: slovensko, ki mu takrat ni jamčila, da bi se lahko uveljavil kot slovenski pesnik, in ilirsko-hrvatsko, ki se mu je kazala obetavna, dinamična in dolgoročna. Konec leta 1837 je zato Francetu Prešernu sporočil svojo odločitev, da bo odslej pisal samo ilirsko. Tako je v naslednjih letih postal popolnoma hrvaški pesnik.

Žigrova ulica

Omenjeno ulico zasledimo že po prvem imenovanju ormoških ulic leta 1954. Imenuje pa se po Franju Žigru⁵², rojenem 11. avgusta 1919 v Ormožu. Rodil se je očetu Juliju Žigru in je imel še starejšo sestro Jelko. Njegov oče je imel v Ormožu slaščičarno od leta 1924 in se je slaščičarske obrti izučil leta 1904 v znani celjski slaščičarni pri Mörtlju. Franjo Žiger se je izučil trgovske obrti v Čakovcu. Kasneje se je preselil v Zagreb, kjer je delal kot knjigovodja. Tam se je 27. februarja 1944 poročil z ženo Hildo. V zakonu pa se jima je rodila hčerka Lidija.

Franjo Žiger je bil leta 1945 ustreljen pri Jasenovcu. Njegovo ime je zapisano tudi na spomeniku padlim v drugi svetovni vojni pri Domu kulture v Ormožu.

Sklepne misli

Med ormoškimi ulicami, ki nosijo imena posameznikov iz širše slovenske ali ormoške zgodovine, je 15 ulic in 1 trg, poimenovanih po moških, ki so se rodili v naši občini ali kasneje prišli v naše kraje, in jih s svojim delovanjem tudi zaznamovali, ali pa so pisali o njih. Zanimivo pa je, da nobena od ulic ne nosi imena po kakšni ženski iz naše zgodovine – pa prav gotovo bi se katera našla.

Pisni viri

- Območna geodetska uprava Ptuj, Geodetska pisarna Ormož, Seznam hišnih številk posameznih ulic v Ormožu.
- Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, leto XI, št. 16, 22. december 1975.
- Uradni vestnik občin Ormož in Ptuj, leto XII, št. 12, 29. maj 1980.
- Zgodovinski arhiv Ptuj (dalje: ZAP), LOMO Ormož, škatla št. 1, Zapisnik 13. redne seje LOMO Ormož, 10. januar 1954.
- ZAP, Rokopisna zbirka, R-70, Kronika mesta Ormoža.

Ustni viri

- Nadica Granduč, Ormož; rojena leta 1942.
- Franc Krnjak, Ormož.
- Pavla Lah, Ormož; rojena leta 1918.
- Ljubomira Skoliber; rojena leta 1919.
- Anica Vaupotič, Ormož; rojena leta 1933.
- Borislava Vičar, Maribor; rojena leta 1941.

Literatura

- Belec, Robert, 2005: Božidar Raič. V: *Ormož skozi stoletja V*, Ormož, str. 716–739.
- Enciklopedija Slovenije 3, Eg–Hab. Ljubljana, 1989.
- Enciklopedija Slovenije 5, Kari–Krei. Ljubljana, 1991.
- Enciklopedija Slovenije 10, Pt–Savn. Ljubljana, 1996.
- Enciklopedija Slovenije 14, U–We. Ljubljana, 2000.
- Fournier, Gernot, Hernja Masten, Marija, 1988: Hiše in hišni posestniki v mestu Ormož. V: *Ormož skozi stoletja III*, Ormož, str. 70–136.
- Geršak, dr. Ivan, 1902: Ormoški spomini. Ljubljana.
- Ilustrirana zgodovina Slovencev. Ljubljana, 1999.
- Kovačič, Fran, 1910: Trg Središče – krajepis in zgodovina. Maribor.
- Kresnik, Zdenka, 2005: Ormož po drugi svetovni vojni. Razstavna publikacija, Pokrajinski muzej Ptuj.
- Novak, Drago; Orešnik, Ivo; Štičl, Herman, 1985: Pomniki NOB v Slovenskih goricah in Prekmurju. Ljubljana.
- Plejňšek, Zdenka, 2002: Ustvarjali so ormoško zgodovino. Razstavna publikacija, Pokrajinski muzej Ptuj.
- Plejňšek, Zdenka, 2004: 130-letnica rojstva in 40-letnica smrti našega rojaka Franca Ksavra Meška. Zloženska k razstavi, Pokrajinski muzej Ptuj in Osnovna šola Tomaž pri Ormožu.
- Plejňšek, Zdenka, 2004: Politično dogajanje v Ormožu in okolici med leti 1918 in 1941. V: *Zgodovinski zapisi 1*, Ormož.
- Šuligoj, Ljubica, 1988: Ormoški Nemci med obema vojnama. V: *Ormož skozi stoletja III*, Ormož.
- Zdravstvene razmere na ormoškem območju v 20. stoletju (do leta 1965). Bilten mladinskega raziskovalnega tabora, julij 2003.

⁵² Pogovor z Anico Vaupotič, Ormož.

Ključne besede

Ormož, ulice, trg, poimenovanje, 1954–2002, osebnosti Ormoža in okolice.

Povzetek

V Ormožu, kjer je prvič prišlo do poimenovanja ulic leta 1954, imamo danes 34 ulic in 1 trg. Od teh se 18 ulic in 1 trg imenuje po osebnosti, povezani z ormoško ali širšo slovensko zgodovino, in sicer: Flegeričeva ulica (po pesniku, pisatelju in publicistu Božidarju Flegeriču, rojenem v Vodrancih), Geršakova ulica (po notarju dr. Ivanu Geršaku), Gregoričeva ulica (po vrhovnem poveljniku uporniške vojske v hrvaško-slovenskem kmečkem upor 1572/73), Gubčeva ulica (po Ambrožu Gubcu, imenovanem Matija, voditelju hrvaško-slovenskega kmečkega upora 1572/73), Kerenčičev trg in Ulica heroja Kerenčiča (po nosilcu odpora proti okupatorju Jožetu Kerenčiču, rojenem v Jastrebcih pri Kogu), Novakova cesta (po Alojzu Novaku – Zeku z ormoške Lente), Raičeva ulica (po duhovniku, jezikoslovcu, narodnem buditelju, politiku in publicistu Božidarju Raiču, rojenem na Žvabu), Rakuševa ulica (po

stenografu, esperantistu in strokovnjaku za strojepisje Rudolfu Rakuši, rojenem v Ormožu), Skolibrova ulica (po aktivnem društvenem delavcu Martinu Skolibru, rojenem v Pušencih), Ulica dr. Hrovata (po zdravniku in županu Mestne občine Ormož dr. Antonu Hrovatu), Ulica dr. Kelemine (po filologu Jakobu Kelemeni, rojenem v Vinskem Vrhu), Ulica dr. Kovačiča (po teologu, zgodovinarju in uredniku dr. Franu Kovačiču), Ulica dr. Ozvalda (po pedagogu in filozofu dr. Karlu Ozvaldu, rojenem v Središču ob Dravi), Ulica heroja Megle (po nosilcu odpora proti okupatorju Vinku Megli, rojenem pri Tomažu), Ulica kneza Koclja (po knezu Koclju, slovanskem knezu v Spodnji Panoniji), Ulica Ksaverja Meška (po pisatelju in duhovniku Francu Ksaverju Mešku, rojenem v Ključarovcih), Vrazova ulica (po pesniku Stanku Vrazu, rojenem v Cerovcu), Žigrova ulica (po knjigovodji Franju Žigru, rojenem v Ormož).